

Vogels kijken in Bulgarije

Jelle van Dijk

Vrijwel alle organisaties die vogelreizen aanbieden, hebben tegenwoordig Bulgarije op het programma staan. Het reisaanbod beslaat meestal drie perioden. In de winter (februari-maart) gaat het om de duizenden Roodhalsganzen in het noordelijke kustgebied. In het voorjaar (april-mei) staan de kust van de Zwarte Zee en het Rodopengebergte op het programma. In het najaar (eind augustus-september) gaat het om de trek van ooievaars, pelikanen en roofvogels. Wij wilden Bulgarije ook wel eens bezoeken en kozen voor het voorjaar (2012).

Omdat Coby en ik nog steeds graag met de tent er op uit trekken, gingen we met de eigen auto die kant op. Het is weliswaar een flink stuk rijden, maar onderweg kun je stoppen zo vaak je wilt en je passeert gebieden waar natuurlijk ook best wat is te zien.

Heenreis

We vertrokken op 27 april en zoals eerder die kant op was onze eerste stop de camping Rangau ten noorden van Neurenberg. Vanaf de camping loop je zo een visvijvergebied in waarin het leuk vogelen is: Krooneend, Slobeend, Geoorde Fuut, Grote Karekiet, IJsvogel, Zwarte Specht, Grote Zilverreiger en Zeearend. In de nestkastjes broeden Bonte Vliegenvangers.

De volgende dag reden we door naar de Neusiedlersee bij de grens van Oostenrijk met Hongarije. We voelden de temperatuur stijgen en bij aankomst was het ruim 25 graden. Deze warmte zou ruim twee weken aanhouden! De bekende 'sieselcamping' Zicksee in St. André was voor meer dan de helft bezet in verband met het lange 1-mei-weekend. Meteen bij aankomst viel al op dat het water in de Zicksee erg laag stond. De volgende dag bleek dat alle ondiepe zoutmeertjes (de Lacken) geheel uitgedroogd waren.

Bij de Neusiedlersee kun je met gemak een week rondtoeren zonder je te vervelen, maar wij beperkten ons tot      dag. We bezochten mooie plekken als het trappenreservaat bij Waasen, het Ilmitzer Bosje en de moerassen bij Fert  d, net over de Hongaarse grens. Naast veel eenden en steltlopers waren de hoogtepunten van de dag toch wel de Keizerarend die 16 Grote Trappen deed opvliegen en de Sakervalk die tweemaal langs het Ilmitzer Bosje vloog.

De volgende dag reden we Hongarije door en vonden een camping bij Szeged, dichtbij de Roemeense grens gelegen. Een Nederlands echtpaar drijft hier een camping in een nogal afgelegen gebied. Vanuit onze tent hoorden we de Nachtzwaluwen op de nabij gelegen puzta.

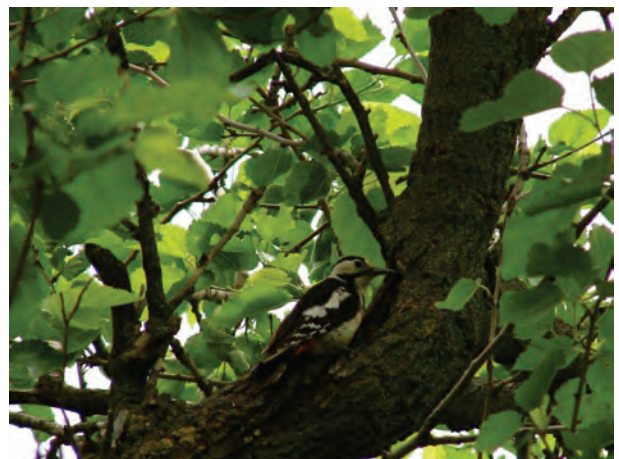
Tijdens onze doorsteek van Roemenië bezochten we de fraaie stad Sibiu en een aantal vestingkerken in Transsylvanië. Ook Boekarest werd met een bezoek vereerd. De stadscamping bleek in een mooi eikenbos te liggen waar Grijskopspecht, Gekraagde Roodstaart en Boomklever zich goed lieten bekijken.

Op 5 mei reden we via de Donaubrug bij Ruse Bulgarije binnen. Voor het gebruik van de wegen moet een vignet worden aangeschaft. Met dat geld kunnen nog heel wat wegen worden opgeknapt. De kwaliteit van het wegdek is nogal verrassend. Stille landwegen zijn soms prima geasfalteerd, terwijl sommige doorgaande wegen een ernstige aanslag op je schokdempers doen.

Meer van Srebarna

Onze eerste bestemming was het pelikanenmeer bij Srebarna, gelegen aan de Donau. Op weg daarheen stopten voor de lunch langs de Donau bij Tutrakan. Hier zagen we een enorme zwerm sterns boven het water bestaande uit 600 Zwarte Sterns, 20 Witwangsterns en 10 Witvleugelsterns. In Srebarna konden we geen camping vinden, maar wel het Pelican Guesthouse. We mochten hier maar      nachtje slapen omdat de volgende morgen een Engelse vogelwerkgroep zou komen. Vanaf een heuveltje bij het dorp had je fraai uitzicht op het meer en op aanwijzing van de guesthousebaas kwamen we ook op een mooie plek dichtbij de waterkant. Het meer is beroemd door de grote kolonie Kroeskoppelikanen, een van de belangrijkste van Europa.

Dit jaar waren er 90 paren en vorig jaar zelfs 120. Behalve de Kroeskop zagen we ook veel Roze Pelikanen, Dwergaalscholvers, Aalscholvers, Kwakken, Purperreigers, Blauwe Reigers, Ralreigers, Kleine Zilverreigers, Grote Zilverreigers, Zwarte Ibissen en Lepelaars. Verder eenmaal een Woudaapje en enkele Geoorde Futen, Futen en Dodaarsen. Bij de eenden waren Krooneend en Witoogeend de talrijkste soorten. Hoog boven het meer cirkelde een Zeearend. Bij het guesthouse riep een Dwergooruil en 's morgens werden we gewekt door de roffel van een Syrische Bonte Specht. Kortom een geweldige plek!

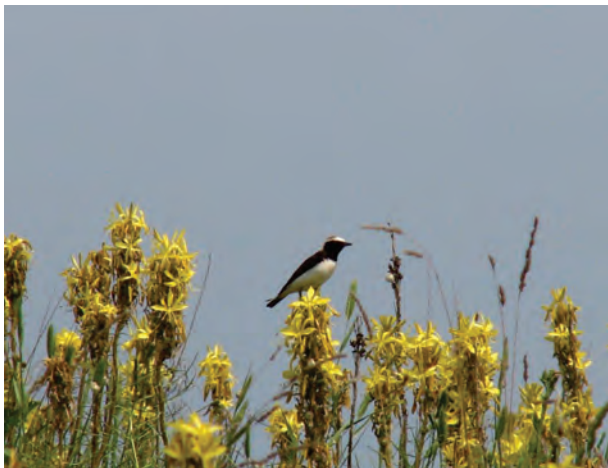
Syrische Bonte Specht. Tuin in Albanasi.

Noordelijk kustgebied

De volgende dag reden we verder naar de kust van de Zwarte Zee ten zuiden van de Roemeense grens. Langs de rustige wegen kregen we een eerste indruk van het rijke vogelleven op het Bulgaarse platteland. We waren

verrast door de vele Grauwe Gorzen, Veldleeuweriken, Kuifleeuweriken, Balkan Gele Kwikstaarten, Zomertortels en Grauwe Klauwieren. Een lunchstop bij een riviertje en wat ruig, stenig land was goed voor Roodkopklauwier, Roodstuitwaluw, Hop, Bijeneter, Tapuit en Duinpieper. Bij het dorp Shabla zochten we naar de camping. Het grote complex uit de communistische tijd leek geheel verlaten. De volgende dag bleek dat er toch nog een hoekje was ingericht voor passanten met een tent. Wij hadden in het dorp inmiddels een nieuw guesthouse gevonden waar we voor een prikje (18 euro) een mooie kamer konden huren.

Het noordelijke kustgebied kent twee trekpleisters. Vlakbij de Roemeense grens ligt het meer van Durankalak, bekend om de vele Veldrietzangers die hier broeden. Het kostte ons weinig moeite om in één km rietzoom acht zingende mannetjes te vinden. In de winter trekt dit gebied veel Roodhalsganzen aan. Je kunt dan overnachten in het *Redbreasted Goose Center*. We spraken een Engelsman die hier in februari onderzoek had gedaan. Ook spraken we een Nederlandse vogelaar die meewerkte aan het vogeltrekonderzoek. In verband met de aanleg van windmolenparken wil men in kaart brengen waar de meeste vogels passeren (zie ook de Sovon-website!).

Bonte Tapuit in veld met Gele Affodil. Schiereiland Kaliakra.

Het andere topgebied is het schiereiland Kaliakra met omgeving. Hier liggen grote stukken schaars begroeid gebied met leuke soorten als Kortteenleeuwerik, Kalanderleeuwerik, Duinpieper, Bonte Tapuit, Izabeltapuit, Kleine Klappekster, Roodpootvalk, Arendbuiserd, Hop, Bijeneter en Scharrelaar. De punt van Kaliakra is bij vogelaars bekend vanwege de kolonie Kuifaalscholers van de ondersoort *desmarestii*, waarvan de jonge vogels te herkennen zijn aan de witte buik. Ook vlogen hier Alpengierzwaluwen, Bonte Tapuiten en Zwartkopgorzen rond.

Natuurlijk keken we ook af en toe over zee. De vuurtoren van Shabla is hiervoor een goede locatie. Hier zagen we honderden Yelkouan Pijlstormvogels (grootste groep 428 ex.) en in elk uur wel enkele Parelduikers. Opvallend waren de Kleine Jagers, Geoorde Futen en Roodhalsfuten. In de vroege ochtend passeerde tweemaal een groepje Kanoeten. Bijzonder vonden wij ook de tientallen Gewone Dolfijnen die

zowel bij Durankalak als bij Shabla tot dichtbij de havenpielen kwamen.

Omgeving Bourgas

Van Shabla reden we langs de kustweg in zuidelijke richting. Een stop bij een oud vliegveld ten westen van Balcik, gelegen in steppe-achtig terrein, leverde leuke soorten op: Dwergarend, Slangenarend, Roodpootvalk, Boomleeuwerik en Duinpieper. Pogingen om campings te vinden in Albena en Kranevo mislukten. Het hier gelegen Baltatawoud, een moerasbos met soorten als Middelste Bonte Specht en Balkanvliegenvanger was helaas ontoegankelijk. Alleen vanaf de drukke doorgaande weg kon je een indruk van dit bos krijgen. Iets zuidelijker bleek gelukkig wel een goede camping te liggen: de Laguna camping iets ten noorden van Golden Sands. Op weg naar Bourgas stopten we de volgende dag bij Kamchia. Ook hier ligt een groot moerasbos waar spechten en vliegenvangers te zien moeten zijn. Maar ook hier was geen enkele mogelijkheid het gebied zelf in te gaan. Gelukkig zagen we bij een nestkastje in een hoteltuin heel goed de Balkanvliegenvangers in- en uitvliegen.

Ten noorden van Bourgas vonden we bij het plaatsje Aheloy een camping die nog wel in gebruik was. Wel waren we de enige gasten. Voor water en toilet kregen we de sleutel van een huisje, want een toiletgebouw was er niet meer. In de namiddag vlogen 13 Wespddieven en een Visarend over. Op de camping broeden Hop en Kleine Klappekster.

Aalscholver met zes Dwergaalscholers. Poda-reservaat bij Bourgas

Rond Bourgas liggen uitgestrekte meren en zoutpannen. Het valt niet mee om goed zicht te krijgen op wat hier allemaal aanwezig is. Alleen aan de zuidkant bij het Poda-reservaat zijn goede voorzieningen voor vogeltoeristen aanwezig.

Verder moet je het zelf maar een beetje uitvinden waar je kunt stoppen en kijken. Desalniettemin leverde deze omgeving een leuke soortenlijst op met Kroeskoppelikaan, Roze Pelikaan, Lachstern, Grote Stern, Dwergstern, Dunbekmeeuw, Zwartkopmeeuw, Dwergaalscholver, Kluut, Steltkluut, Krombekstrandloper, Kleine Strandloper, Zwarte Ibis, Purperreiger, Ralreiger, Slangenarend en Schreeuwarend.

Krombekstrandlopers in zoutpan bij Bourgas.

Sakar Heuvels

Omdat we ten zuiden van Bourgas geen camping konden vinden, besloten we door te rijden naar de camping van Biser, dichtbij het drielandenpunt van Bulgarije, Griekenland en Turkije. Deze door Engelsen gedreven camping wordt herhaaldelijk in reisverslagen genoemd. Tussen Burgas en Biser liggen de Sakar Heuvels, een licht glooiend gebied met uitgestrekte akkers, graslanden en droge steppen (schapenland). Diepe dalen met bosjes en beken zorgen voor een mooie afwisseling. Twee dagen rondzwerven in dit gebied maakte duidelijk dat dit een prima vogelgebied is. Meest opvallend waren de vele roofvogels. Groepjes trekkende Wespendifeuten waren enkele keren te zien en de Schreeuwarend was bijna zo gewoon als bij ons de Buizerd. Naast een enkele Arendbuizerd was de Dwergarend niet zeldzaam. Ook de Balkansperwer liet zich fraai bekijken. Langs de beekjes liepen Zwarte Ooievaars en in de dorpen wemelde het van de Ooievaars en Spaanse Mussen. De bosjes en akkerranden waren goed voor Wielewaal, Cirlgors, Ortolaan, Zwartkopgors, Vale Spotvogel, Roodkopklauwier, Grauwe Klauwier, Kleine Klapekster en Zomertortel. Op droge velden liepen Duinpiepers, Boomleeuweriken, Tapuiten en Izabeltapuiten.

Oostelijke Rodopen

Dit gebergte, dichtbij Griekenland en Turkije gelegen, is beroemd vanwege de rijke roofvogelstand. Vanuit Biser reden we eerst naar het gieren centrum bij Madzarovo. Op de website van dit centrum stond dat je hier ook je tent kan opzetten. Dat bleek een misvatting en het personeel van het centrum begreep niet hoe zoiets op

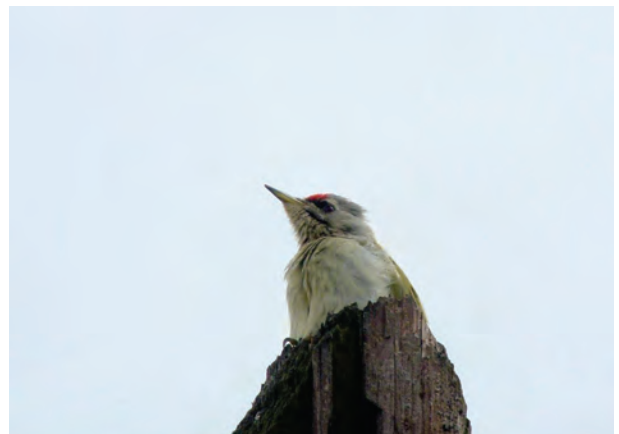
hun website kon staan! Ondertussen begon het te regenen. Vanuit de auto bekeken we de rotsen waar we Vale Gier, Steenarend, Rotszwaluw en Rode Rotslijster zagen. Na een uur in de regen besloten we terug te kregen naar Biser. Vanwege de erbarmelijke toestand van de weg naar Madzarova besloten we de volgende dag niet weer naar Madzarova te rijden maar naar het stuwmeer van Studen kladenec te gaan. Deze weg was duidelijk beter en bij aankomst troffen we prima weer. Op verschillende plaatsen klapten we de stoelen uit om een uurtje de omgeving af te zoeken op roofvogels en ander gespuis. Ons geduld werd beloond met Vale Gier, Aasgier, Monniksgier, Dwergarend, Slangenarend, Buizerd, Zwarte Wouw, Wespendifeet, Zwarte Ooievaar, Blonde Tapuit, Cirlgors en Braamsluiper. Helaas leverde een zoektocht naar Blauwe Rotslijsters en Rotsklevers niets op.

Vale Gier boven de Oostelijke Rodopen.

Westelijke Rodopen

Dit gebergte is veel hoger (tot bijna 3000m) en is ook in West-Europa bekend vanwege de goedkope wintersportmogelijkheden. Ons bezoek aan dit gebied viel samen met een regenperiode waardoor we afzagen van een echte bergwandeling. Dat was toch al niet aantrekkelijk geworden vanwege de verse sneeuw boven 1800m en het uitvallen van de enige cabinelift in Borovets. Wegen die je tot aan de boomgrens brengen zijn er niet. Hierdoor bleven soorten als Alpenkauw, Alpenheggenmus, Strandleeuwerik en Waterpieper buiten beeld. Wel zagen we langs de snelstromende riviertjes Grote Gele Kwikstaarten en Waterspreeuwen. In de beroemde kloof van Trigrad vonden we vrij snel een prachtige Rotskruiper.

Grijskopspecht. Camping Edelweiss in Melnik.

Bij het dorpje Melnik (vlakbij de Griekse grens) kwamen we op Camping Edelweiss terecht, een vrijwel onbereikbaar oord met bijzonder aardige mensen. In deze hoek hoopten we de Maskerklauwier en de Rouwmees te vinden, maar beide soorten wilden niet meewerken. Wel zagen we in deze omgeving Roodpootvalk, Scharrelaar, Grijs Gors, Alpengierzwaluw, Cirlgors, Appelvink, Blonde Tapuit, Grijskopspecht en Kruisbek.

Natuurlijk bezochten we na het klooster van Backovo ook het beroemde klooster van Rila. Men zegt dat elke Bulgaar, gelovig of niet, hier minstens eenmaal in zijn leven komt. In de wintersportplaats Borovets huurden we voor 15 euro een prima kamer. In de sparrenbossen rond de hotels zagen we Beflijsters, Notenkrakers, Goudvinken en Goudhaantjes.

Balkangebergte

Dit smalle, van west naar oost lopende gebergte deelt de Bulgaarse laagvlakte in twee delen. Dat in de Bulgaarse bergen Bruine Beren, Lynxen en Wolven leven, komt voor een belangrijk deel door de ontoegankelijkheid van het gebied. Dat geldt voor de Rodopen, maar ook voor het kleinere Balkangebergte. Er zijn een paar paswegen die tot 1400 m voeren, maar goede wandelpaden ontbreken. De enige goed begaanbare weg die we vonden voerde naar een groot windmolenpark en een monument voor de 'bevrijding' door de Russen in 1944. In dit nogal vervallen monument nestelden Rotszwaluwen, Zwarte Roodstaarten en een paar Vale Gierzwaluwen. Ook zagen we hier een Slangenarend en een Dwergarend. Bij Kazanluk bekeken we verscheidene oude Thracische koningsgraven.

Rusenski Lom

Ten zuiden van Ruse strekt zich een kalkgebied uit waarin riviertjes diepe kloven hebben uitgesleten. In de Middeleeuwen bevonden zich hier diverse kloosters, in de rotswanden uitgehouwen (nu UNESCO-werelderfgoed). Het is een landschappelijk fraai gebied met een rijke avifauna. Een dagje rondtoeren en vooral het zitten op plekken met goed uitzicht op rotswanden leverde op: Arendbuizerd, Schreeuwarend, Buizerd, Torenvalk, Zwarte Ooievaar, Alpengierzwaluw, Hop, Bijeneter, Draaihals en Raaf.

Terugreis

Op 24 mei verlieten we Bulgarije weer op de plek waar we binnengekomen waren: de Donaubrug bij Ruse. Het Bulgaarse deel van de brug is goed geasfalteerd en het ijzerwerk is geschilderd; het Roemeense deel is verveloos en vol kuilen in het wegdek. Voor de reis door Roemenië trokken we ditmaal

twee dagen uit (tijdrovend over drukke, smalle wegen) en Hongarije passeerden we in één dag (een makkie vanwege de nieuwe snelwegen). Het daarop volgende pinksterweekend verbleven we weer bij de Neusiedlersee. Op 29 mei waren we terug in Noordwijk.

Nog wat indrukken

Bulgarije is niet echt een kampeerland. Bulgaren kamperen niet. De oude kampeerplaatsen uit de communistische periode, toen de (kampeer)vakanties centraal geregeld werden, zijn vrijwel alle verlaten. Opvallend dat met name Engelsen nieuwe campings begonnen zijn (in Roemenië juist Nederlanders). Langs de kust en in de wintersportplaatsen is voor weinig geld een goede kamer te huur. Ook voor boodschappen en benzine betaal je veel minder dan in ons land. Hetzelfde geldt voor een bezoek aan een restaurant. Reizen met een caravan is riskant omdat op onverwachte trajecten de weg zeer slecht kan zijn. De meeste richtingsborden vermelden de plaatsnamen alleen in het cyrillische schrift. Zorg dus voor een kaart waar die namen ook op staan! Langs wegen waar veel vrachtauto's passeren staan overal schaars geklede dames hun diensten aan te bieden.

De plaatselijke bevolking was buitengewoon vriendelijk. Herhaaldelijk begon men in het Bulgaars tegen ons te praten toch wel beseffend dat we er niets van verstonden. Niet eenmaal hebben we ons ergens onveilig gevoeld. Dat was trouwens ook zo in Roemenië en in de hoofdstad Boekarest.

Het Bulgaarse boerenland is opvallend vogelrijk, wat vermoedelijk in verband staat met de opvallende armoede. Veel huizen en schuren zijn vervallen en op veel plaatsen ligt troep langs de weg. Paarden- en ezelkarren behoren in de dorpjes nog tot het gewone straatbeeld. Moderne landbouwbedrijven met nieuwe tractoren zijn te zien naast velden waar 20 vrouwen in linie met de hak een veld bewerken. Op elk uur van de dag zie je groepen mannen van alle leeftijden op het dorpsplein zitten, een teken van grote werkeloosheid. Daarentegen zie je ook BMW's en Mercedessen rijden ten teken dat een kleine groep niet te klagen heeft.

Bulgarije is een goed vogelland vanwege de rijke schakering van landschappen waarin veel interessante soorten te zien zijn. Tijdens onze trip zagen we in totaal 221 vogelsoorten waarbij 78 in Duitsland, 105 in Oostenrijk, 52 in Roemenië en 186 in Bulgarije

Landschap van Rusenski Lom